

Välkommen till 2016 års
kommunikationskarneval

Årets tema:
Övergångar

Välkommen till den 16:e Västsvenska kommunikationskarnevalen

Karnevalens grundtanke är att vara ett forum och en mötesplats för alla som verkar och arbetar inom området funktionsnedsättning. Karnevalens fokus är som alltid kommunikation och grunden är allas rätt till kommunikation. Årets huvudtema är övergångar.

En konferens är också möten och umgänge. Många goda idéer föds när man träffas under avspända former. Sedan är det ju aldrig fel att koppla av efter intensivt kunskapsinhämtande under dagen. Första dagen avslutas med ett festligt mingel, där alla är välkomna.

Du som deltagare

Under två dagar har du chansen att fylla på med kunskap och få inspiration genom föreläsningar, seminarier, möten och kulturupplevelser. Du får också träffa utställare som visar upp sina nyheter och delar med sig av råd och tips.

Du som utställare

Här har du möjlighet att träffa nyfikna, kunniga och vetgiriga människor från hela landet, som vill veta allt om vad du har att erbjuda och varför de ska välja just din produkt. Utställningen vänder sig både till dem som deltar i konferensen och till dem som kommer för att besöka utställningen och delta i de olika miniseminierna. Missa inte att bjuda in intresserade till utställningen och din monter.

Plats

Konferensen hålls i år på Dalheimers hus, Slottsskogsgatan 12 i Göteborg. Bussar kommer att gå från centralstationen till Dalheimers hus under konferensens första dag och till centralstationen från Dalheimers hus vid konferensens avslutning. Se anmälan.

Utställningen – öppen för alla

Som alltid är det gratis för dig som enbart har möjlighet att besöka utställningen och lyssna på olika miniseminierna. Det behövs ingen föranmälan, utan det är bara att komma och mingla runt.

Arrangörer

Dalheimers hus

Är byggt och anpassat för människor med skiftande funktionsnedsättningar. Verksamheten är uppbyggd kring aktivitetcenter, korttidsboende, friskvård, kultur, föreläsningar, konferenser och restaurang. En viktig del av verksamheten är att vara ett kunskapscenter för frågor som rör funktionsnedsättningar. Dalheimers hus är en del av Göteborgs Stad och tillhör Social resursförvaltning.

www.goteborg.se/dalheimershus
www.facebook.com/dalheimershus

DART

Är ett kommunikations- och dataresurscenter för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning i Västra Götalandsregionen. DART erbjuder bland annat utredning, utbildning samt forskning kring kommunikation, kommunikationsstöd och datorbaserade hjälpmedel.

www.dart-gbg.org
www.facebook.com/dart.kommunikations.och.dataresurscenter

Eldorado

Är ett aktivitets-, kunskaps- och kulturcenter för personer med grav intellektuell funktionsnedsättning. Vi tar emot besökare i olika aktiviteter samt erbjuder utbildning och handledning till närstående och personal, i bland annat kommunikation och aktivitet. Eldorados målsättning är att skapa ökade möjligheter till egen aktivitet, delaktighet och möjlighet att själv kunna påverka den egna livssituationen. Eldorado är en del av Göteborgs Stad och tillhör Social resursförvaltning.

www.goteborg.se/eldorado
www.facebook.com/Eldorado.aktivitet.kunskap.kultur

ISAAC-Sverige

Är en ideell internationell förening. Genom ISAAC kan både brukare och professionella skapa yrkesmässiga kontakter, kunskaper och erfarenheter samt arbeta för AKK och rätten till kommunikation (ISAAC = International Society for Augmentative and Alternative Communication)

www.isaac-sverige.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

Arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Det gör vi genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, tillgängliga läromedel och statsbidrag. Det stöd SPSM erbjuder kan handla om individers lärande, pedagogers arbete eller verksamhet och organisation. Den kompetens vi erbjuder kompletterar kommunens, förskolornas och skolornas resurser.

www.spsm.se
www.facebook.co/SPSMsverige

ONSDAG

11

Maj

Kl. 8–9

Registrering med kaffe och smörgås

Kl. 9–9.30**Som en bro över mörka vatten**

Musikern **Ole Moe** framför tillsammans **Mikael Krantz**, som är deltagare på Dalheimers aktivitetcenter, ett Simon och Garfunkelprogram som sätter tonen för dagarna.

Kl. 9.30–09.45

Arrangörerna hälsar välkommen

Kl. 9.45–10.45**Hur bibehålla samverkan vid övergång från barn till vuxenlivet?**

All samverkan kring barn och ungdomar med flera funktionsnedsättningar kräver ett stort engagemang från flera olika professioner, föräldrar och barnet själv. I samband med övergången från barn till vuxenlivet ställs särskilt stora krav på alla involverade. Vilka dessa utmaningar är och hur de kan hanteras på ett konstruktivt sätt tas upp i föreläsningen. Konkreta exempel från FoU-projekt kommer att redovisas.

Berth Danermark är professor i sociologi vid institutet för handikappvetenskap, Örebro universitet. Han har under flera decennier forskat om samverkan kring barn och han har lett stora utvärderingar av samverkan på uppdrag av bland annat Skolverket och SKL. I samarbete med Specialpedagogiska Skolmyndigheten har han under flera år arbetat med frågor om transition för barn med funktionsnedsättningar.

Kl. 10.45–11.15

Förfriskningar

Kl. 11.15–12.30**Personal Communication Passports**

En föreläsning om farozoner och fallgropar vid transition. Om olika sätt och verktyg att stödja övergångar och då framförallt metoden *Personligt kommunikationspass*. Sally Millar utvecklade metoden 1991 och den har sedan dess fått internationell spridning. Syftet med metoden är att på ett enkelt och personligt sätt förmedla viktig information om en person och hans kommunikation. Den nära omgivningens kunskapas tillvara och om möjligt deltar personen själv i att utforma sitt pass. (Föreläsningen hålls på engelska)

Sally Millar är logoped och en av grundarna till Call Scotland, ett center som ger stöd i undervisning för barn med omfattande kommunikationssvårigheter. Hon är också grundare till metoden om kommunikationspass.

Kl. 12.30–14

Lunch och möjlighet att besöka utställarna

Kl. 14–15.30**Alla hästar hemma**

Uppsagd efter elva år. Drunknad i praktikträsket. Stressad till utbrändhet. Hugo med ADHD och lindrig utvecklingsstörning, Anna med Aspergers syndrom och sjuksköterskan Sören drabbas hårt av dagens tuffa arbetsmarknad. Men det finns lösningar. I kommuner, på arbetsförmed-

lingar och företag där man ser möjligheter istället för problem. Där har man börjat jobba på ett helt nytt sätt.

Östra Teatern har sedan 2003 arrangerat utbildning och kompetensutveckling i form av pjäser och efterföljande dialog tillsammans med deltagarna. I likhet med deras tidigare pjäser *När Lillan kom till jorden*, *Mohikan med vita strumpor*, *Boogie för benlösa*, *Autist javisst!* och *Churchill var inte heller klok* är även denna pjäs baserad på verkliga upplevelser och grundtemat handlar om hur det kan vara att leva med en funktionsnedsättning.

Kl. 15.30–16

Förfriskningar

Kl. 16–17**Välj en av fem parallella föreläsningar****A1 Medbestämmande i vuxenvärlden**

I Växjö pågår ett projekt där gode män och förvaltare åt personer med kommunikationssvårigheter fått utbildning i AKK. Som en utökning av projektet sker just nu en intervention med utbildning i Samtalsmattemetoden. Samtlig personal i en gruppbostad, tre dagliga verksamheter, samt enhetscheferna i dessa ges utbildning. Gode män till de som har LSS-insatsen erbjuds utbildning i både AKK och Samtalsmattemetoden. Tillsammans med Linneuniversitetet görs före och efter interventionen en undersökning av hur medbestäm-

ONSDAG

11

MAJ

mandet i LSS-verksamheterna påverkas. Personerna som berörs har främst måttlig utvecklingsstörning och flerfunktionshinder. **Linda Björk**, projektledare, Växjö

A2 Lära för livet

Hur utvecklar vi de fem förstågorna - samarbete, ansvar, kommunikation, kreativitet och reflektion hos våra elever? Hur konkretiserar vi begreppen så att eleverna förstår och blir medvetna om sitt eget lärande? Med filmklipp, bilder, eget tillverkat material samt konkreta exempel vill jag visa hur vi på ett framgångsrikt sätt lyckats med detta i vår klass. En klass med sex elever på det individuella programmet i gymnasieskolan.

Marie Nilsson är fil.mag. i specialpedagogik. Hon arbetar som specialpedagog och förste lärare på Häggviks gymnasium i Sollentuna med elever på det individuella programmet

A2 Hållbar kommunikation: systematisk kartläggning av kommunikativa förutsättningar och behov i pedagogisk miljö

För många AKK-användare är det speciellt svårt att möta nya människor då dessa inte alltid är medvetna om hur personen kommunicerar. Människor tenderar därför att försöka hitta nya sätt, i stället för att ta vara på AKK-användarens kompetens och beprövade sätt. Hållbar kommunikation är ett kartläggningsmaterial som är enkel att fylla i och är tänkt att fungera som en "kommunikativ

försäkring". Den är utvecklad under ett projekt inom Grundsärskolans resursteam i Malmö stad av logoped och pedagoger verksamma i grundsärskolan. Under föreläsningen presenterar vi materialet och även hur den har kommit till användning.

Sonia Tota, leg logoped med mångårig erfarenhet av att arbeta med komplexa kommunikativa behov hos barn, ungdomar och vuxna i olika sammanhang. Arbetar i Grundsärskolans resursteam inom Malmö stad.

Ulrika Hansson-Andersson, leg logoped med inriktning barn- och skollogopedi samt komplexa kommunikativa behov. Arbetar i Grundsärskolans resursteam i Malmö stad.

A4 Ögonstyrd dator för samspel och delaktighet för barn och ungdomar med flerfunktionsnedsättning

Hur och för vad kan barn med flerfunktionsnedsättning ha nytta av en ögonstyrd dator och vad är det som behövs för att det ska fungera så bra som möjligt? Här presenteras resultatet från en intervjustudie där föräldrar och personal delat med sig av sina erfarenheter.

Eva Holmqvist är specialistarbetsterapeut på DART

A5 Övergångar inom och mellan skolor och skolformer

Hur övergångar kan främja en kontinuitet i skolgången från förskolan till gymnasieskolan

- En skolgång - upp till sex övergångar
- Ett gemensamt ansvar för övergångar
- Barn- och elevgrupper att särskilt beakta
- Framgångsfaktorer i arbetet
- Stöd för övergångsarbetet på central nivå och lokal nivå

Gudrun Löwendahl Björkman är övergripande specialpedagog, författare och föreläsare. Hennes vägledningshäften för grundskolan och gymnasieskolan används runt om i landet. Gudrun är även huvudförfattare till två av Skolverkets stödmaterial; "Övergångar inom och mellan skolor och skolformer" samt till "Stödsatser i utbildningen" 2014.

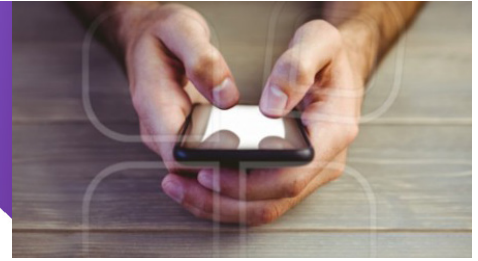
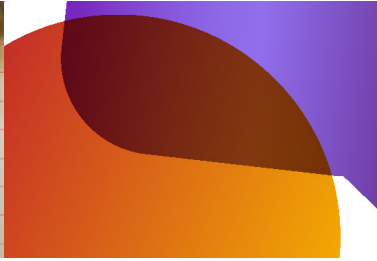
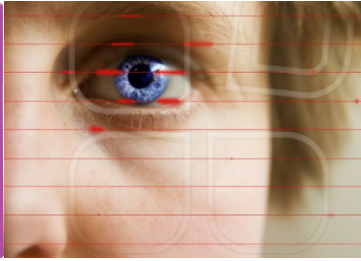
Kl. 17 och framåt

Dags för mingel. Vi bjuder på något lätt att äta. Ta chansen att umgås på ett lättsamt sätt. I baren kan du köpa något att dricka. Stanna så länge du har lust och ork.

TORSDAG

12

MAJ

Kl. 8.30–9

Vårt husband *Sign up* ser till att starten på dagen blir den bästa möjliga

Kl. 9–10.30

Att skapa gott samarbete mellan skola, familj och habilitering och en fungerande övergång till vuxenvärlden.

Sally Millar med lång erfarenhet från både skolvärlden och vuxenverksamheter delar med sig av sina djupa kunskaper i ämnet. Föreläsningen hålls på engelska.

Kl. 10.30–11

Förfriskningar

Kl. 11–12

Välj en av fem parallella föreläsningar

B1 Att vara delaktig på distans

Presentationen kommer att handla om varför det är viktigt att kunna kommunicera på distans, till exempel att kunna skicka sms eller mejl och att använda sociala medier. Margret berättar om vad personer med omfattande kommunikationssvårigheter tycker om fjärrkommunikation och hur det fungerar för dem utifrån en ny studie. Hon berättar även om hur hon gick tillväga för att få fram personernas åsikter vid intervjuerna, trots kommunikationssvårigheter.

Margret Buchholz är specialarbetsterapeut på DART och doktorand vid Sahlgrenska Akademien, Göteborgs universitet.

B2 Små och stora övergångar i grundskolan ur NPF perspektiv.

För elever med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) finns det många övergångar som kan vara svåra att hantera. Allt ifrån stadi- och lärarbyte till övergångar mellan aktiviteter. Ur elevperspektiv är det viktigt att vi gör det vi kan för att underlätta dessa övergångar. Hur svårt kan det vara?

Ulrika Aspflo har lång erfarenhet av att arbeta med och kring barn, ungdomar och vuxna med Autism/Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I sitt arbete som logoped, specialpedagog, författare, föreläsare och handledare/konsult har hon arbetat direkt med barn, elever och vuxna med funktionsnedsättningar, men även med föräldrar, förskolepersonal, skola, fritids, korttidsboende, boende, daglig verksamhet, assistansbolag, habilitering, BUP med mera.

B3 Gemensamma lärvägar för elever i grundsärskolan

Kommunikativ interaktion – ämnen och ämnesområden, kollaborativt lärande, formativ bedömning.

Kunskapsbedömning i tränings-skolan och gymnasiesärskolan, individuella programmet.

Föreläsare är **Gunilla Kihlgren** och **Therese Lindahl**, som bägge arbetar på SPSM. Föreläsningen är i två delar och fortsätter 13.30–14.30. Läs mer på www.skolporten.se.

B4 KomHIT – redskap för övergångar i sjukvård, tandvård och flyktingmottagande

KomHIT står för kommunikationsstöd i vårdssituationer och är ett projekt som nu är inne på sitt sista år. Vi visar våra nya utbildningsresurser på www.kom-hit.se och berättar om spännande utvärderingar i tandvård och barnpsykiatri och hur KomHIT också kunnat användas i flyktingverksamheter.

Gunilla Thunberg med projektmedarbetare och studenter.

B5 Att trotsa svåra övergångar och ge sig ut på sitt livs resa

Hösten 2015 gav sig **Pelle Andersson** tillsammans med sina assistenter ut på en resa till USA. Resan blev av efter många års längtan efter att se sig om i världen och samla positiva upplevelser efter en uppväxt kantad av svåra övergångar och många besvikelser. Pelle har en omfattande funktionsnedsättning och behov av bliss och taltolkning som AKK. Med mycket bilder och med hjälp av AKK sammanfattar han i föreläsningen sin resa och vill inspirera andra att våga åka ut i världen trots omfattande funktionsnedsättningar. Föreläsningen görs i samarbete med föreningen Isaac-Sverige där Pelle är styrelseledamot.

Kl. 12–13.30

Lunch

TORSDAG

12

MAJ

KI. 13.30–14.30

Välj en av sex parallella föreläsningar

C1 Alfreds kommunikationspass – ett stöd från skola till daglig verksamhet

När Alfred började skolan utfärdades hans första kommunikationspass. Alfred är nu 22 år och har börjat jobba på daglig verksamhet. Mamma Gunilla, Alfred själv och Lotta, handledare på daglig verksamhet, berättar och svarar på frågor om hur passet använts under olika perioder. Vad är det som varit så bra – och vilket har varit svårare att få till?

Gunilla och Alfred Thunberg, Lotta Larsson, Bräcke Diakoni

C2 Från kaos till koll på livet – ingen quick fix

Mikael blev deprimerad och utvecklade en allvarlig ätstörning efter att ha börjat i daglig verksamhet hösten 2011. Men han fick successivt tillbaka sin livslust, tack vare stort tålamod och empati från ett växande nätverk.

Mamma Kerstin berättar och ger exempel på insatser och hjälpmedel som bidragit till att Mikael idag är en glad 26-åring som trivs med sitt nya liv.

Kerstin Frii är framförallt mamma, men också socionom, och har bland annat skrivit lättlästa böcker och arbetat med tillgänglig kultur för personer med utvecklingsstörning

C3 Att skapa en känsla av sammanhang med stöd av AKK

Hur inkluderas AKK i all verksamhet på förskolan till gymnasiet? Vilka är framgångsfaktorerna,

tendenserna och vilka utmaningar finns i ett projekt som ska skapa en känsla av sammanhang för alla barn och ungdomar oavsett behov av särskilt stöd? HELA (Holistiskt Engagerat Lärande för Alla) – projektet syftar till att skapa trygga relationer och KASAM (en känsla av sammanhang) för alla barn och ungdomar. Projektet omfattar 23 skolor och förskolor och sammanlagt 4200 barn och ungdomar och 500 personal. Utbildning och ökad kunskap i Alternativ och Kompletterande Kommunikation är en stor del i det tvååriga projektet som även följeforskas.

Maria Krafft Helgesson arbetar som processledare i HELA-projektet och har fokus på kommunikation och AKK. Hon arbetar även som föreläsare och är bland annat författare till *Möjligheter med tecken* för ungdomar och vuxna.

C4 När barn med utvecklingsstörning som börjar skolan – om övergångar och samverkan

Vilken information om barnen behövs mellan miljöer, och hur överförs den? Föreläsningen utgår från ett forskningsprojekt där övergångar har studerats genom enkätstudie med 250 speciallärare i grundskolan, och genom 8 fallstudier av övergångar då föräldrar, lärare och rektorer har intervjuas före, under och efter barns övergång.

Jenny Wilder är docent i specialpedagogik vid Mälardalens högskola. Jenny har forskat om kommunikation och delaktighet hos och med barn med funktionsnedsättningar, samt om samverkan och samhällets stöd.

Anne Lillvist är fil. dr i pedagogik vid Mälardalens högskola. Anne har forskat om barns lek, samspel och sociala färdigheter, samt om förutsättningar för barns lärande och utveckling i förskolan.

C5 Fortsättningen på föreläsningen från klockan 11

- Gemensamma lärvägar för elever i grundsärskolan, ämnen och ämnesområden, formativ bedömning och pedagogiska planeringar.
- Kunskapsbedömning i träningskolan och gymnasiesärskolan, individuella programmet.

Föreläsare är **Gunilla Kihlgren** och **Therese Lindahl**, som båda arbetar på SPSM.

KI. 14.30–15

Förfriskningar

KI. 15–15.45

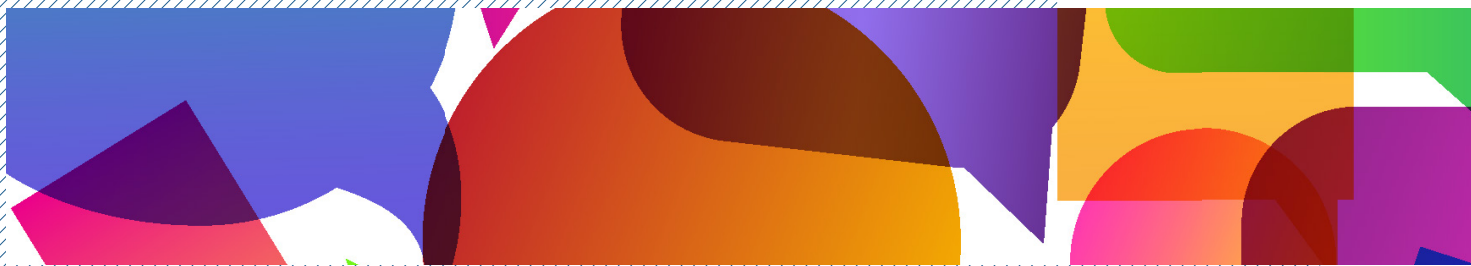
Att bli pappa

Jonas Helgesson beskriver som föreläsare, ståuppare och författare både förtvivlan i sina begränsningar och glädjen då begränsningarna övervinns. Dagens föreläsning handlar om hösten 2013 då Jonas blev pappa till en flicka. Han berättar om omställningen, hur han plötsligt behöver ta hand om en annan när han har fullt upp med att ta hand om sig själv. Hur han behöver lära sig nya saker bara för att klara av allt praktiskt. Men mest av allt: hur hans dotter har förändrat perspektivet på både livet och honom själv.

KI. 15.45–16

Tack för i år!

Gunilla Thunberg

Praktisk information

Datum

11-12 maj 2016

Konferenslokal

Konferensen äger rum på Dalheimers hus, Slottskogsgatan 12 i Göteborg. För att göra det enkelt för dig som kommer resande kommer det att gå buss från centralstationen till Dalheimers hus vid konferensen början och slut. Mer information om detta kommer i samband med att du anmäler dig. Boende ordnar du själv.

Konferensavgift

Avgiften är 3500 kronor, exklusive moms. I priset ingår, förutom föreläsningar all förtäring under dagarna. För dig som är anhörig, närstående eller brukare och deltar som privatperson är priset 1500 kronor exklusive moms. Medlemmar i ISAAC får 300 kronors rabatt på avgiften. På deras hemsida www.isaac-sverige.se hittar du all information om föreningen och hur du blir medlem.

Utställaravgift

En utställarplats kostar 4000 kronor, exklusive moms. I priset ingår förutom utställarplats, möjlighet att delta i alla föreläsningar och all förtäring under dagarna för en person. Om ni kommer flera från samma företag betalar övriga ordinarie konferensavgift. Som utställare har du möjlighet att ha miniseminarier som vänder sig till dem som enbart besöker utställningen. Ett separat utställningsprogram kommer att vara klart i början av april och kommer att finnas att hämta på www.goteborg.se/dalheimershus.

Anmälan

Anmälningsblankett hittar du på www.goteborg.se/dalheimershus (se under aktuella konferenser)

Du kan också anmäla dig direkt till thomas.kollberg@socialresurs.goteborg.se. Då måste du ha med de uppgifter som finns anmälningsblanketten, faktureringsadress inklusive organisationsnummer, val av seminarier och eventuella kostavvikelser.

I samband med din anmälan får du en bekräftelse och i god tid innan konferensen får du en slutlig bekräftelse med dina olika val samt en namnskylt.

Sista anmälningsdag är måndagen 11 april. Anmälan är bindande, men platsen kan överlåtas.

Alla kulturinslag på konferensen sker i samarbete med Folkuniversitetet i Göteborg.

Mer information

För ytterligare information, kontakta Thomas Kollberg, telefon 031-367 97 52.

